

Nový zákoník práce dělí sněmovnu

Navrhované změny míří především na postupné omezení přesčasů zdravotníků či vylepšení postavení pracovníků na dohodu

LUKÁŠ KARBULKA

PRAHA Přesčasy zdravotníků možné až do roku 2028 a nárok dohodářů na příplatky za víkendy a svátky. Zda tyto změny v novele zákoníku práce začnou platit již začátkem letošního října, je však stále ve hvězdách. Poslanci se totiž do uzavěrky tohoto vydání LN k hlasování nedostali.

Na výběr včera měli ze tří možností. Novelu mohli zamítnout, nebo návrh podpořit a přehlasovat tak Senát, který ji poslal zpět do sněmovny. Poslední možností bylo schválení dvou připomínek Senátu. Ty se týkaly oddálení účinnosti na 1. ledna 2024 a zmírnění striktního zadávání práce brigádníkům tři dny dopředu s ohledem na potřeby sezonních prací.

LN připravily přehled hlavních navrhovaných změn.

1. Přesčasy zdravotníků a záchranářů

Podle návrhu skupiny poslanců kolem Víta Kaňkovského (KDU-ČSL) by měla platit pětiletá výjimka na přesčasovou práci pro záchranáře a zdravotníky. Novela zákoníku práce umožní zdravotníkům v nemocnicích odpracovat 832 hodin a zaměstnancům zdravotnické záchranné služby 1040 hodin přesčasů za rok. Od roku 2029, kdy by výjimka měla skončit, by pracovní doba nesměla v případě lékařů a zdravotníků přesáhnout v průměru osm hodin týdně (u zaměstnanců zdravotnické záchranné služby průměrně 12 hodin týdně) a celkově za rok v součtu až 150 hodin. Smyslem úpravy je podle autorů návrhu zajistit dostupnost a kvalitu zdravotní péče a mezitím vytvořit časový prostor pro lepší řešení. Podle odborníků ale výjimka situaci ještě zhorší.

„Je hazard chtít, aby zdravotníci měli přesčasových hodin ještě více. Unavení zdravotníci dělají chyby,“ řekla předsedkyně zdravotnických odborů Dagmar Žitníková. Obává se také, že se kvůli výjimce dál ztenčí už tak nedostatečné množství personálu.

K základní pracovní době může nyní zaměstnavatel dle zákoníku práce nařídít zaměstnanci práci přesčas v rozsahu 150 hodin za rok. Pokud se na tom se zaměstnancem smluvně dohodne, může zaměstnanec odpracovat maximálně 416 hodin práce přesčas za rok, tedy přibližně 35 hodin měsíčně. Podle průzkumu spolku Mladí lékaři průměrný počet přesčasů dosahoval ale v průměru 77 hodin měsíčně. Až 97 procent nemocnic tak současnou právní úpravu přesčasů porušuje.

Součástí novely je i výjimka, která říká, že rodiče s dětmi do devíti let a lidé pečující o blízké by měli mít nárok na kratší úvazek, práci na dálku či jiné uspořádání pracovní doby. Zamítnutí by jim zaměstnavatel musel zdůvodnit. Těhotným ženám a rodičům dětí do jednoho roku by dále nesměl být nařízen přesčas.

2. Paušál nákladů při práci z domova

Lidé, kteří pracují z domova či na dálku, by měli dostávat náhradu nákladů. Tvořil by ji vedle prokazatelných výdajů i paušál za plyn, elektřinu, vodu či odvoz odpadu, když se upraví v dohodě o home office či ve firemních předpisech. Hodinovou částku má stanovit resort práce podle údajů statistiků vždy od ledna na kalendářní rok ve vyhlášce.

V navrhované novele je teď 2,80 koruny za každou započatou hodinu. Zaměstnavatel může platit i víc. Dohoda o home office bude muset být sjednána písemně. Paušál za každou odpracovanou hodinu z domova bude dobrovolný, závislý na dohodě mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Firmy mohou případně setrvat u současné praxe, tedy poskytování prokázaných výdajů.

Tím, že budou mít firmy možnost výběru, mohou tlačit na zaměstnance, aby jim žádný paušál neplatili. „Důvodem změny má být argument, že dotyčný nemusí nikam jezdit a má časové úspory,“ zdůvodnil v nedávném rozhovoru s LN odborník na pracovní právo Petr Hůrka. Nové smlouvy a dodatky k nim pak firma může vyřešit elektronickou formou. Zaměstnavatel spolu se zaměstnancem budou moci všechny dokumenty podepsat přes firemní platformy.

3. Příplatky za svátky i pro brigádníky

Stejně jako klasičtí zaměstnanci by i dohodáři pracující na dohodu o provedení práce (DPP) a dohodu o pracovní činnosti (DPC) měli mít nárok na příplatky za práci o svátcích, víkendech, v noci či ve ztíženém prostředí. „Za noc mezi 22. a šestou hodinou to bude nejméně deset procent navíc, v sobotu a neděli opět nejméně deset procent a o svátku 100 procent. Navíc se příplatky kumulují,“ vysvětlil Hůrka. Pokud tedy někdo pracuje v nočních hodinách o víkend a svátku, má nárok nejméně na 120 procent svého výdělku.

Hůrka se však obává, že zaměstnavatelé udělají všechno pro to, aby se placení příplatků vyhnuli. „U těch prací, kde to bude mož-

Zdravotníkům má novela zákoníku práce umožnit v nemocnicích odpracovat 832 hodin a zaměstnancům zdravotnické záchranné služby 1040 hodin přesčasů za rok. Snímek je ilustrační. FOTO MAFRA - MARTIN VESELÝ

né, bude tedy zaměstnavatel chtít, aby brigádník pracoval pouze ve všední dny od šesté hodiny ranní do 22. hodiny večer,“ doplnil.

Další možností pro firmy bude zrušení tohoto typu pracovních smluv. „Očekáváme, že se firmy budou snažit pracovníky na dohodu z části převést na částečné úvazky,“ potvrdil LN Jan Zábranský, ředitel pracovní agentury Student. Podle něj totiž budou náklady shodné, ale u pracovního poměru bude mít zaměstnavatel vyšší jistotu, že zaměstnanec bude práci po určitou dobu vykonávat.

Zaměstnavatelé budou také přerozdělovat práci brigádníků na zaměstnance s hlavním pracovním poměrem. „Přerozdělování práce mezi zaměstnance přitom může snížit míru specializace pracovníků, a tedy i produktivitu práce,“ obává se viceprezident Hospodářské komory ČR a prezident Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR Tomáš Prouza.

Novým pravidlům se bude muset podle statistik komory přizpůsobit na čtvrt milionu podniků, z nichž 93 procent poskytuje práci na dohodu.

4. Placená dovolená i pro dohodáře

Lidé, kteří pracují na DPP či DPC, by mohli mít rovněž nárok na dovolenou. „Podmínkou pro

získání dovolené je trvání pracovního vztahu aspoň 28 dnů. Druhou podmínkou pro nárok na dovolenou je, že musí za rok odpracovat nejméně 80 hodin,“ přibližuje Petr Hůrka. Tato změna má jako jediná začít v případě schválení novely platit až od začátku

příštího roku. Zbylé změny by podle vládního návrhu měly vejít v platnost už od října.

Celkový počet dovolených se pak odvíjí podle toho, jestli zaměstnavatel poskytuje pracovníkům na hlavní pracovní poměr pět nebo čtyři týdny dovolené. Po-

kud dává pětítýdenní dovolenou, má brigádník za každých jedenáct odpracovaných hodin nárok na jednu hodinu dovolené. Pokud není zaměstnanec poskytnuta, bude mu po ukončení dohody nebo na konci roku proplacena.

Dohodáři si tak budou muset dávat pozor na to, aby se zaměstnavatel této povinnosti nevyhýbal. „Například tím, že by smlouva trvala pouze tři týdny a poté by ji za krátký čas s dotyčným uzavřel znovu. Tím by se vyhnul první z obou podmínek nároku zaměstnance na dovolenou,“ varuje Hůrka.

5. Konec pružných služeb dohodářů

Resort práce a sociálních věcí chce změnami lidi pracující na dohody chránit. V současnosti totiž nemusí dopředu vědět, kdy je zaměstnavatel povolá do práce. To se ale změní. Zaměstnancům na DPP a DPP by tak měl nejméně tři dny předem rozvrhnout pracovní dobu a rozvrh poslat pracovníkovi písemně.

Ochrana ale může brigádníkům přitížit. „Regulace omezují flexibilitu DPP a DPC a pro část zaměstnavatelů se stanou nepoužitelnými,“ upozornila LN členka představenstva a generální ředitelka Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR Eva Svobodová. Vedení si docházky a další nová pravidla donutí však podle jejich odhadů 60 a více procent zaměstnavatelů propustit své brigádníky.

Pátek

LIDOVÉ NOVINY

15. září 2023, č. 37 – samostatně nepracující

DALŠÍ DŮVOD
PROČ SE TĚŠIT NA

PÁTEK